

Wiedza o społeczeństwie

Poziom rozszerzony

SPOŁECZEŃSTWO

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź ucznia	Punkta-cja	Kryteria zaliczenia
1.	b	0–1	1 pkt za poprawnie zaznaczoną odpowiedź
2.	c	0–1	1 pkt za poprawnie zaznaczoną odpowiedź
3.	a	0–1	1 pkt za poprawnie zaznaczoną odpowiedź
4.	Np. całokształt materialnego i duchowego dorobku ludzkości przekazywanego z pokolenia na pokolenie	0–3	Za pełną dowolnie wybraną definicję – 2 pkt; za niepełną – 1 pkt; za rzeczowe uzasadnienie wyboru – 1 pkt
5.	a – 1 , b – 4, c - 3	0–3	Za każde prawidłowe przyporządkowanie definicji do pojęcia – 1 pkt
6.	Za poprawną należy uznać każdą odpowiedź zgodną z rzeczywistością.	0–4	Za każdy poprawny aspekt po 1 pkt
7.	a) P, b) F, c) P, d) F	0–4	1 pkt za każdą poprawną odpowiedź
8.	Zdjęcie zostało zrobione w czasie tzw. Pomarańczowej rewolucji w Kijowie na przełomie lat 2004/2005. Masowe protesty i wiece oraz nacisk międzynarodowej opinii wobec fałszerstw wyborczych w kampanii prezydenckiej spowodowały rozpisanie drugiej tury już prawidłowo przeprowadzonych wyborów	0–2	Za podanie nazwy, czasu i miejsca wydarzenia – 2 pkt; za opisanie wydarzenia – 1 pkt
9.	Szkot został przedstawiony w sposób stereotypowy. Stereotyp jest postawą, która może utrudniać kontakty między różnymi narodami. Postawa taka powoduje, często niesłusznie, przypisywanie określonych cech przedstawicielom różnych narodów, np. Rosjanin – pije alkohol	0–3	Za określenie sposobu przedstawienia – 1 pkt; za opisanie następstw takich postaw – 1 pkt; za podanie przykładu – 1 pkt

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź ucznia	Punkta- cja	Kryteria zaliczenia
10.	a) niedożywienie dzieci; Pajacyk; Polska Akcja Humanitarna b) warmińsko-mazurskie, kujawsko-pomorskie	0–4	a) 0-2; 2 pkt za 3 poprawne odpowiedzi, 1 pkt za 2 poprawne odpowiedzi b) 0-2 pkt; 1 pkt za każde poprawne określenie województwa
11.	a) brak zakorzenienia człowieka w systemie wartości i tradycji kultury b) ponieważ nie próbują opisać rzeczywistości i są od niej oderwane	0–2	a) 1 pkt za poprawną odpowiedź b) 1 pkt za poprawną odpowiedź
12.	a) – ten, kto jest bity, sam stosuje przemoc wobec innych – dorośli, których bito w dzieciństwie, przenoszą takie zachowania na swoje dzieci b) – dziedziczenie agresji – leczenie własnych kompleksów przemocą wobec bliskich – niskie mniemanie o sobie – poczucie zmarnowanego życia – poczucie zniechęcenia życiem, partnerem, rodziną, poczucie bycia oszukanym, niekochanym – niewyraźalnie swoich uczuć, emocji	0–4	a) za wyjaśnienie, na czym polega zjawisko – 1 pkt b) 0-3 pkt; za 5 przyczyn – 3 pkt, za 3 lub 4 przyczyny – 2 pkt, za 2 przyczyny – 1 pkt
13.	a) 2015 r., 7468 tys. b) 2025 r., 2976 tys. c) dłuższy czas życia kobiet	0–3	a) za poprawne określenie daty i liczby – 1 pkt b) za poprawne określenie daty i liczby – 1 pkt c) za poprawną odpowiedź – 1 pkt
14.	Argumenty za: – np. przemoc w rodzinie, – zjawiska patologiczne, np. alkoholizm (w tym picie alkoholu przez nieletnich), narkotyki, – bezdzietność. Argumenty przeciw: – np. dbałość rodziców o wykształcenie dzieci, – pielęgnowanie tradycji i pamięci o przodkach.	0–4	0–2; 1 pkt za każdy właściwie dobrany argument „za” 0–2; 1 pkt za każdy właściwie dobrany argument „przeciw”

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź ucznia	Punkta- cja	Kryteria zaliczenia
	Za poprawną należy uznać każdą odpowiedź zgodną z rzeczywistością.		
15.	W odpowiedzi mogą wystąpić następujące elementy: główne problemy współczesnego społeczeństwa polskiego to bieda, bezrobocie, przemoc w rodzinie, alkoholizm, patologie wśród młodzieży, przestępczość. Wskazanie propozycji rozwiązań – za poprawną należy uznać każdą odpowiedź zgodną z rzeczywistością.	0–16	0-5 pkt za przedstawienie głównych problemów współczesnego społeczeństwa 0-6 pkt za charakterystykę głównych problemów współczesnego społeczeństwa 0-5 pkt za propozycje rozwiązań

POLITYKA

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź ucznia	Punkta- cja	Kryteria zaliczenia
1.	b	0-1	1 pkt za poprawnie zaznaczoną odpowiedź
2.	d	0-1	1 pkt za poprawnie zaznaczoną odpowiedź
3.	Kultura polityczna to ogół postaw i poglądów społeczeństwa, grup i jednostek wobec polityki, charakterystycznych dla danego okresu i ukształtowanych pod wpływem tradycji historycznych.	0-2	Za prawidłowe napisanie definicji – 2 pkt; za napisanie niepełnej definicji – 1 pkt
4.	a) P, b) F, c) F, d) P	0-4	1 pkt za każdą poprawną odpowiedź
5.	a – 3, b – 1, c – 2, d – 4,	0-4	1 pkt za każdą poprawną odpowiedź
6.	Walka z korupcją i upartyjnieniem państwa	0-1	1 pkt za poprawną odpowiedź
7.	a) Fidel Castro b) Kuba c) reżim totalitarny	0-3	a) za podanie imienia i nazwiska – 1 pkt b) za podanie nazwy państwa – 1 pkt c) za określenie ustroju – 1 pkt
8.	A – 2, b – 1, c – 4	0-3	Za każde prawidłowe przyporządkowanie tytułu do mapy – 1 pkt

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź ucznia	Punktacja	Kryteria zaliczenia
9.	Autor zwraca uwagę na problem nadużycia przez posłów immunitetu, który jest traktowany jako gwarancja bezkarności. Wielu z nich, wykorzystując immunitet parlamentarny, uchroniło się przed odpowiedzialnością za wykroczenia (np. za prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu). Za poprawną należy uznać każdą odpowiedź zgodną z rzeczywistością.	0-2	Za wskazanie problemu – 1 pkt, Za wskazanie przykładów chronienia się przed odpowiedzialnością za immunitetem
10.	a) Lobbining polega na wywieraniu wpływu przez pozaparlamentarne ugrupowanie na organy władzy państwowej środkami ekonomicznymi i politycznymi w interesie określonych grup politycznych, gospodarczych i społecznych. b) W celu określenia zasad, według jakich można będzie lobbować wśród parlamentarzystów lub ministrów. c) Niechętnie przeprowadzono konsultacje społeczne i międzyresortowe, a opinie ekspertów traktowano jako naciski grup interesu, a nie wartościowe ekspertyzy.	0-4	a) 1 pkt za poprawną odpowiedź b) 1 pkt za poprawną odpowiedź c) za każdy powód po 1 pkt
11.	a) lewą (lewicową) b) sprawiedliwość społeczną, solidarność ludzi pracy, świeckość państw, poszanowanie mniejszości seksualnych c) zgodnie z opinią ucznia pod warunkiem przytoczenia rzeczowych i logicznych argumentów.	0-6	a) 1 pkt za poprawną odpowiedź b) za każde prawidłowe podkreślenie po 1 pkt c) za wskazanie poglądów sprzecznych z własnymi – 1 pkt, za uzasadnienie – 1 pkt
12.	a) Świat władzy postrzegany jest przez większość ankietowanych negatywnie: 44% widzi go w kategorii patologii; 12% w kategorii ukrytych sił; 41% w kategoriach formalnych. Negatywne opinie widać również w sformułowaniach: rząd złodziejski, skorumpowany, nieudolny, rząd koleśków, złodzieje, cwaniacy, banda łobuzów itp. b) Żydzi, Kościół, ludzie starego systemu, obcy kapitał, elity finansowe	0-5	a) za wskazanie, że jest oceniany negatywnie – 1 pkt, za wskazanie potwierdzenia negatywnych ocen i odwołanie się do danych liczbowych – 1 pkt, za wskazanie właściwych sformułowań – 1 pkt
13.	a) Zdecydowana większość badanych uważa, że zwykli obywatele nie mają wpływu na to, co się dzieje w kraju. Jednak widać wyraźne rozbieżności. Wśród badanych, którzy są przekonani,	0-6	a) za prawidłową i pełną odpowiedź – 2 pkt; za niepełną odpowiedź – 1 pkt

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź ucznia	Punkta-cja	Kryteria zaliczenia
	<p>że ludzie tacy jak oni mają wpływ na sprawy kraju, przeważają odpowiedzi umiarkowane – „raczej tak”, natomiast wśród osób będących przeciwnego zdania przewagę mają odpowiedzi kategoryczne – „zdecydowanie nie”.</p> <p>b) Istnieje wyraźny związek między poczuciem wpływu na sprawy kraju a deklarowaniem gotowości do uczestnictwa w najbliższych wyborach parlamentarnych. Im silniejsze jest przekonanie o braku możliwości oddziaływania na sprawy kraju, tym mniejsza chęć do wzięcia udziału w wyborach.</p> <p>c) Porównując odpowiedzi uzyskane obecnie z odpowiedziami na identyczne pytania zadane przed dwunastu laty, można zauważyć, że w tym czasie liczba badanych mających poczucie wpływu na sprawy kraju wzrosła dwukrotnie.</p> <p>Wpływ doświadczenia wyborczego na przykład w 1997 roku na poczucie oddziaływania na sprawy kraju okazał się bardzo nietrwały, gdyż półtora roku później poziom tego poczucia powrócił do stanu poprzedniego.</p> <p>Udział w wyborach nie jest wystarczającym powodem, aby stworzyć poczucie trwałego oddziaływania na sprawy kraju. Za poprawną należy uznać każdą odpowiedź zgodną z rzeczywistością.</p>		<p>b) za prawidłową i pełną odpowiedź – 2 pkt; za niepełną odpowiedź – 1 pkt</p> <p>c) za sformułowanie przynajmniej dwóch wniosków – 2 pkt; za sformułowanie jednego wniosku – 1 pkt</p>
14.	<p>a) w powszechnym przekonaniu warunkiem uznania jakiegoś zawodu za zawód zaufania publicznego jest to, aby osoby go wykonujące cechowały się nienaganną postawą moralną i etyczną oraz świadczyły usługi wysokiej jakości. Z poparciem badanych spotkały się także opinie, że zawód ten powinien być istotny dla ogółu społeczeństwa, a osoby go wykonujące powinny obowiązywać tajemnicą państwową. Większość ankietowanych zaakceptowała też stwierdzenie, że między klientem a osobą wykonującą dany zawód powinna istnieć szczególna więź zaufania.</p>	0-6	<p>a) za prawidłową i pełną odpowiedź – 2 pkt; za niepełną odpowiedź – 1 pkt</p> <p>b) za prawidłową i pełną odpowiedź – 2 pkt; za niepełną odpowiedź – 1 pkt</p> <p>c) za sformułowanie przynajmniej dwóch wniosków – 2 pkt; za sformułowanie jednego wniosku – 1 pkt</p>

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź ucznia	Punkta-cja	Kryteria zaliczenia
	<p>b) Badani najczęściej są za przyznaniem statusu zawodu zaufania publicznego zawodom medycznym, takim jak lekarz (94%), pielęgniarka i położna (88%), oraz prawniczym: notariusz (87%), adwokat (87%) i radca prawny (87%). Natomiast większość badanych uważa, że status zawodu zaufania publicznego nie powinien przysługiwać florystom (68%) i kosmetykologom (55%). Również przyznanie kominiarzom statusu zawodu zaufania publicznego częściej jest przez opinię publiczną odrzucane (50%) niż akceptowane (35%).</p> <p>c)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyniki badań wskazują na to, że ankietowani są skłonni zaliczać różnorodne profesje do kategorii zawodów zaufania publicznego. – zawód zaufania publicznego kojarzy się Polakom przede wszystkim z zawodem wymagającym od wykonujących go osób specjalnych standardów etycznych, moralnych oraz wysokiej jakości usług. – większość badanych nie zgodziła się z opinią, że aby uznać jakiś zawód za zawód zaufania publicznego, wykonujące go osoby powinny pochodzić z rodzin o tradycjach w tym zawodzie. <p>Za poprawną należy uznać każdą odpowiedź zgodną z rzeczywistością.</p>		
15.	<p>W pracy mogą znaleźć się informacje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – łamanie praw i wolności człowieka, np. wolność słowa, wyznania, – słabość państwa, – patologie władzy, np. alienacja, – klientelizm, plutokracja, nepotyzm, partykularyzm, korupcja, – centralizacja władzy, – biurokratyzacja władzy, – brutalizacja polityki – powiązania władzy i biznesu, – populizm, – dyktatura większości, 	0-16	<p>0-2 pkt za zajęcie własnego stanowiska;</p> <p>0-4 pkt za prezentację własnych ocen;</p> <p>0-10 pkt za uzasadnienie swoich opinii poprzez wskazanie negatywnych zjawisk życia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – politycznego – 5 pkt – społecznego – 5 pkt

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź ucznia	Punkta- cja	Kryteria zaliczenia
	– wpływ elit i świata biznesu na tworzenie prawa, – zła sytuacja ekonomiczna państwa. Za poprawną należy uznać każdą odpowiedź zgodną z rzeczywistością.		

PRAWO

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź ucznia	Punkta- cja	Kryteria zaliczenia
1.	b	0-1	1 pkt za poprawnie zaznaczoną odpowiedź
2.	d	0-1	1 pkt za poprawnie zaznaczoną odpowiedź
3.	– grzywna – ograniczenie wolności – pozbawienie wolności	0-2	za prawidłowe wymienienie trzech kar – 2 pkt; za prawidłowe wymienienie dwóch kar – 1 pkt
4.	a) F, b) F, c) F, d) P	0-2	za cztery poprawne odpowiedzi – 2 pkt, za trzy – 1 pkt
5.	a) oskarżony b) oskarżyciel c) pozew d) przedawnienie e) kara	0-5	za każdą poprawną odpowiedź – 1 pkt
6.	a) 2, b) -, c) 4, d) 3, e) 1	0-4	za każde prawidłowe przyporządkowanie – 1 pkt
7.	A. Amnesty International walczy o rzetelność procesów karnych, występuje w obronie więźniów politycznych, występuje przeciwko karze śmierci i torturom, kontroluje przestrzeganie praw człowieka w czasie wojen; B Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża prowadzi działalność humanitarną, niesie pomoc ofiarom klęsk żywiołowych żywiołowych wojen, kontroluje przestrzeganie praw człowieka w czasie konfliktów zbrojnych, wizytuje obozy jenieckie, obozy dla uchodźców.	0-4	za podanie właściwej nazwy każdej organizacji – po 1 pkt za podanie dwóch przykładów działań każdej organizacji – po 1 pkt
8.	profesor Janusz Kochanowski, Rzecznik Praw Obywatelskich	0-2	za podanie imienia i nazwiska – 1pkt; za określenie funkcji – 1 pkt

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź ucznia	Punktacja	Kryteria zaliczenia
9.	<p>a) Sankcje egzekucyjne wymuszają adresata normy do wykonania ciężącego na nim zobowiązania, a sankcje karne wynikają z uprzedniego naruszenia norm prawa przez osobę poddaną sankcji karnej.</p> <p>b)</p> <ul style="list-style-type: none"> – karne, np. grzywny, ograniczenie wolności, pozbawienie wolności, pozbawienie praw publicznych; – egzekucyjne, np. potrącenia wynagrodzenia na poczet niespłaconych kredytów, odebranie dzieci rodzicom pozbawionym sądownie praw rodzicielskich; – unieważnienia, np.: unieważnienie małżeństwa z powodu wcześniejszego zawarcia innego związku małżeńskiego, unieważnienie umowy, która została zawarta przez osobę ubezwłasnowolnioną 	0-4	<p>a) za prawidłowe podanie różnicy – 1 pkt</p> <p>b) za każdy poprawnie podany przykład – po 1 pkt</p>
10.	<p>a) osoba broniąca się nie będzie ukarana, jeśli działa pod wpływem strachu lub wzburzenia usprawiedliwionymi okolicznościami zajścia. Warunkiem niekaralności jest nieprzekroczenie granic obrony koniecznej</p> <p>b)</p> <ul style="list-style-type: none"> – trudna do określenia współmierność środków obrony do ataku – niejasność kryterium strachu i wzburzenia <p>c)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rzadkie umarzanie spraw dotyczących obrony koniecznej – nadużywanie aresztu wobec oskarżonych o przekroczenie granic obrony koniecznej <p>Ocena zgodnie z zapatrywaniami ucznia pod warunkiem podania poprawnych rzeczowo i logicznie argumentów.</p>	0-6	<p>a) 1 pkt za poprawną odpowiedź</p> <p>b) za wymienienie każdej pułapki po 1 pkt</p> <p>c) za podanie każdego zarzutu po 1 pkt; za poprawne uargumentowanie własnej oceny – 1 pkt</p>
11.	<p>a) Amnesty International zarzuca władzom Chin nadużywanie kary śmierci, stosowanie jej w przypadku przestępstw niewspółmiernie małej wagi, wymuszanie zeznań torturami innymi</p>	0-6	<p>a) za każdy zarzut – po 1 pkt</p> <p>b) za podanie uzasadnienia władz – 1 pkt; za właściwe uargumentowanie własnej oceny – 1 pkt</p>

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź ucznia	Punktacja	Kryteria zaliczenia
	<p>środkami pozaprawnymi, niesprawiedliwość toczonych procesów.</p> <p>b) Władze Chin uzasadniały orzekanie i wykonywanie kar śmierci powodami nieprawdziwymi (koniecznością ochrony stabilności społecznej) lub mało istotnymi (chęcią zapewnienia obywatelom bezpiecznych, radosnych i szczęśliwych obchodów Nowego Roku). Ocena zgodnie z zapatrywaniami ucznia pod warunkiem podania poprawnych rzeczowo i logicznie argumentów.</p> <p>c) Igrzyska olimpijskie są w założeniu świętem pokoju, okresem zawieszenia konfliktów konfliktów prześladowań.</p>		c) 1 pkt za poprawną odpowiedź
12.	<p>a) 25–29 lat</p> <p>b)</p> <p>– aż ok. 3/4 ankietowanych (76,5%) wyraża zgodę na ograniczenie swobód w celu zwalczania terroryzmu,</p> <p>– najwięcej osób akceptuje umieszczenie odcisków palców w dokumentach,</p> <p>– najwięcej jest przeciwnych kontrolowaniu rozmów telefonicznych.</p> <p>Za poprawną należy uznać każdą logiczną odpowiedź.</p> <p>c) I generacja.</p>	0-5	<p>a) 1 pkt za poprawną odpowiedź</p> <p>b) 0-3 pkt; 1 pkt za każdy poprawny wniosek</p> <p>c) 1 pkt za poprawną odpowiedź</p>
13.	<p>a) Ponad połowa respondentów nie zgadza się z opinią, że osoby, które zakończyły odbywanie kary za pedofilię, należy pozostawić w spokoju i pozwolić im normalnie żyć. Niemal wszystkie poddane ocenie propozycje postępowania z osobami karanymi w przeszłości za pedofilię spotkały się ze zdecydowaną akceptacją badanych.</p> <p>b) poparcie społeczne dla rozwiązań prawnych dotyczących nadzoru osób, które wyszły na wolność po zakończeniu odbywania kary za pedofilię, jest bardzo silne. Zdecydowanie akceptowane są rozwiązania mające na celu ochronę potencjalnych ofiar – monitorowanie i kontrola byłych sprawców, ochrona dzieci przed kontaktem z nimi.</p>	0-4	<p>a) za prawidłową i pełną odpowiedź – 2 pkt; za niepełną odpowiedź – 1 pkt</p> <p>b) za sformułowanie przynajmniej dwóch wniosków – 2 pkt</p>

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź ucznia	Punktacja	Kryteria zaliczenia
	Niewielkim poparciem cieszą się propozycje mające charakter dodatkowego piętnowania byłych sprawców – publikacji danych osobowych, przymusowej terapii, dożywotniego internowania.		
14.	Za poprawną należy uznać każdą odpowiedź, która świadczy o właściwym zrozumieniu tego tematu oraz jest zgodna z rzeczywistością.	0-5	Za prawidłowe wypisanie sześciu argumentów – 5 pkt
15.	<p>W uzasadnieniu można wykorzystać argumenty:</p> <p>RPO jest konstytucyjnym, niezależnym od innych organów i niezawisłym w swojej działalności, organem ochrony prawnej;</p> <p>podstawowym zadaniem rzecznika jest stanie na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji i innych przepisach prawa;</p> <p>RPO bada, czy działania organów, organizacji albo instytucji zobowiązanych do przestrzegania i realizacji praw człowieka i obywatela nie spowodowały naruszenie prawa oraz zasad współżycia i sprawiedliwości społecznej,</p> <p>w razie stwierdzenia takiego naruszenia – podejmuje stosowne działania.</p> <p>Każdy obywatel czy osoba prawna ma prawo wystąpienia do RPO z wnioskiem o pomoc w ochronie swoich wolności lub praw naruszonych przez organy władzy publicznej.</p> <p>Rzecznik może podjąć czynności z własnej inicjatywy, m.in. na skutek informacji zamieszczonej w mediach.</p> <p>RPO podejmuje także działania na wniosek Rzecznika Praw Dziecka.</p> <p>Po zbadaniu sprawy i stwierdzeniu, że prawa i wolności człowieka i obywatela zostały naruszone, kieruje wystąpienie do właściwego organu, organizacji lub instytucji, w których działalności takie naruszenie nastąpiło lub do organu nadrzędnego o usunięcie naruszenia.</p> <p>RPO może wystąpić do Trybunału</p>	0-10	<p>Do oceny przemówienia należy zastosować następujące kryteria:</p> <p>0-6 pkt za uzasadnienie stanowiska poprzez prezentację właściwie dobranych argumentów;</p> <p>1 pkt za wyrażenie własnej opinii;</p> <p>0-1 pkt; stopień perswazyjności;</p> <p>0-2 pkt za zgodność formy wypowiedzi z sytuacją komunikacyjną</p>

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź ucznia	Punktacja	Kryteria zaliczenia
	<p>Konstytucyjnego o zbadanie zgodności ustawy lub innego aktu prawnego z Konstytucją.</p> <p>Może wystąpić do właściwych organów z wnioskiem o podjęcie inicjatywy ustawodawczej lub wydania czy zmiany aktów prawnych.</p> <p>RPO ma prawo wniesienia kasacji do Sądu Najwyższego w sprawie każdego orzeczenia.</p> <p>Może wnieść skargę do sądu administracyjnego na akty i czynności organu administracji publicznej.</p> <p>Może zażądać wszczęcia przez uprawnionego oskarżyciela postępowania przygotowawczego w sprawie karnej o przestępstwo ścigane z urzędu oraz postępowania w sprawach cywilnych.</p>		

POLSKA, EUROPA, ŚWIAT

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź ucznia	Punktacja	Kryteria zaliczenia
1.	b	0-1	1 pkt za poprawnie zaznaczoną odpowiedź
2.	d	0-1	1 pkt za poprawnie zaznaczoną odpowiedź
3.	Światowa Organizacja Handlu. Celem tej organizacji jest ożywienie handlu na świecie przez stopniowe obniżanie ceł i usuwanie ograniczeń.	0-2	za podanie nazwy – 1 pkt za wyjaśnienie – 1 pkt
4.	b, e	0-2	za każde poprawne podkreślenie – po 1 pkt
5.	A4, B3, C2, D1, E5, F7, G6	0-7	za każde prawidłowe przyporządkowanie – 1 pkt
6.	a) 3, b) 1, c) 4, d) 2, e) 5	0-5	za właściwe uporządkowanie – 1 pkt
7.	1 – P, 2 – F, 3 – P, 4 – F, 5 – P	0-5	1 pkt za każdą poprawną odpowiedź
8.	a) F, b) P, c) F, d) P	0-4	1 pkt za każdą poprawną odpowiedź
9.	We Francji przed referendum mającym zdecydować o traktacie konstytucyjnym niektóre środowiska niechętnie	0-2	za zapis okoliczności powstania plakatu – 1 pkt; za scharakteryzowanie celu

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź ucznia	Punktacja	Kryteria zaliczenia
	rozszerzeniu UE posługiwały się symbolem polskiego hydraulika, który miałby odbierać miejsca pracy Francuzom. Polska Organizacja Turystyczna podchwyciła to, by opublikować plakat, bazujący na tym stereotypie, zachęcający do podróży do Polski. Pomysł spotkał się z bardzo dobrym przyjęciem nie tylko we Francji, ale i na całym świecie.		powstania – 1 pkt
10.	Rysunek porusza problem obaw Polaków na temat ewentualnego masowego wykupu polskiej ziemi przez cudzoziemców (cudzoziemców tym wypadku Niemców), co miało nastąpić po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Ocena zgodnie z zapatrywaniami ucznia pod warunkiem podania dwóch poprawnych rzeczowo i logicznie argumentów.	0-3	za wyjaśnienie znaczenia rysunku – 1 pkt; za dwa argumenty we własnej ocenie – 2 pkt, za jeden argument – 1 pkt
11.	a) europejską b) – model europejski: przedkłada związki wewnątrz społeczności nad niezależność jednostki, różnorodność kulturową nad asymilację, jakość życia jest ważniejsza niż gromadzenie bogactw, zrównoważony rozwój nad nieograniczony rozwój materialny, głęboką zabawę, (...) nad nieustanny znoj, powszechne prawa człowieka i prawa natury nad prawa własności, nacisk na przemianę osobistą, rozwój duchowy człowieka nad gromadzenie bogactw, rozwijanie w ludziach empatii, a nie dąży do rozwoju terytorialnego. Model europejski uwalnianie ludzkości z niewoli materializmu i jest wyrazem najlepszych aspiracji ludzkości c) podział Europy na efektywną, dynamiczną północ i biedniejsze, mniej wydolne południe; d) – kontynentalny i śródziemnomorski model kontynentalny – znacznie wyższe wskaźniki bezrobocia i ubóstwa, wysokie wydatki socjalne, silna ochrona pracowników przed zwolnieniem, niższe zasiłki	0-11	a) 1 pkt za właściwą odpowiedź; b) 0-3 pkt; 3 pkt za 7-8 argumentów, 2 pkt za 5-6, 1 pkt za 3-4 c) 1 pkt za prawidłowe wskazanie podziału; d) 0-3 pkt; 1 pkt za wymienienie dwóch właściwych modeli; 2 pkt za charakterystykę e) 0-3 pkt; 1 pkt za wymienienie systemu; 2 pkt za charakterystykę

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź ucznia	Punktacja	Kryteria zaliczenia
	<p>dla bezrobotnych, silna pozycja związków zawodowych mimo malejącej liczby ich członków;</p> <p>śródziemnomorski – niewydolny i niesprawiedliwy, wysokie, choć często nieracjonalne wydatki publiczne, ochrona pracowników przed zwolnieniem, ale niskie zasiłki dla bezrobotnych, wczesne emerytury;</p> <p>e)</p> <p>nordycki: jest efektywny i jednocześnie sprawiedliwy; cechują go: wysokie podatki i wydatki publiczne na edukację i opiekę socjalną, istnieją tam silne związki zawodowe, zróżnicowanie płacowe jest mniejsze, zasiłki dla bezrobotnych są wysokie, panuje duża swoboda w zwalnianiu pracowników.</p>		
12.	<p>a) Finlandia, Grecja, Portugalia</p> <p>b) 44%</p> <p>c) niski poziom rozwoju gospodarczego, brak zaufania do polityków i instytucji państwowych oraz niska ocena ich działalności, krótki okres członkostwa w Unii</p>	0-6	<p>a) 1 pkt za poprawną odpowiedź</p> <p>b) 1 pkt za poprawną odpowiedź</p> <p>c) za prawidłowe napisanie odpowiedzi – 4 pkt, po 1 pkt za każdą podaną przyczynę oraz 1 pkt za uzasadnienie i nawiązanie do wyników badania opinii publicznej</p>
13.	<p>a) Afryka i Azja</p> <p>b) <u>Przyczyną jest głębokie zacofanie cywilizacyjne wynikające w dużej mierze z problemów gospodarczych, przeszłości kolonialnej oraz braku stabilnej sytuacji politycznej w tych regionach.</u></p> <p>c) Zgodnie z zapatrywaniami ucznia pod warunkiem podania propozycji poprawnych rzeczowo i logicznie, np. wdrożenie przez ONZ rozbudowanego międzynarodowego programu edukacyjnego dla krajów Trzeciego Świata; oddłużenie krajów Trzeciego Świata i udzielenie pomocy w budowie sprawnej gospodarki przez kraje uprzemysłowione połączone z masową budową szkół obsługiwanych być może przez wolontariuszy</p>	0-5	<p>a) za wymienienie dwóch kontynentów – 1 pkt</p> <p>b) za podanie treści podkreślonej – 1 pkt; za rozwinięcie – 1 pkt</p> <p>c) za podanie jednej propozycji rozwiązania problemu analfabetyzmu – 1 pkt; za podanie dwóch propozycji – 2 pkt</p>

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź ucznia	Punktacja	Kryteria zaliczenia
14.	<p>a)</p> <ul style="list-style-type: none"> – w krajach piętnastki aż 40% ich obywateli postrzega przenoszenie się firm an tańsze rynki pracy jako efekt globalizacji; wśród obywateli Polski tylko co czwarty respondent podziela ten pogląd; – inwestycje zagraniczne postrzegane są jako efekt globalizacji przez 16% ankietowanych Polaków; w krajach „starej” Unii tylko co dziesiąty obywatel (10%) jest tego zdania; – większy odsetek Polaków (21%) niż obywateli „starych” państw UE (17%) postrzega globalizację jako zwiększenie konkurencji dla krajowych firm; – podobny odsetek badanych w Polsce i „starej” UE postrzega globalizację jako szansę na znalezienie nowych rynków zbytu. <p>b)</p> <p>Badani dostrzegają zarówno pozytywne, jak i negatywne aspekty globalizacji. Pozytywne: wzrost powiązań i zależności gospodarczych na świecie i związany z tym rozwój międzynarodowych firm prowadzących swoją działalność w wielu krajach, rozwój gospodarki ponad granicami państw (49%). Negatywne: zwiększanie się różnic w poziomie życia ludzi (42%), więcej ludzi traci pracę (wzrost bezrobocia) (44%), na zwiększaniu się powiązań i zależności gospodarczych na świecie korzystają państwa bogate (82%), natomiast tracą kraje biedne (58%);</p> <p>c)</p> <p>Im lepsza ocena efektów zmian systemowych w Polsce, tym częstsze pozytywne nastawienie do procesów globalizacyjnych zachodzących w gospodarce. Zwolennicy integracji z UE w większości (69%) pozytywnie oceniają rozwój globalnej gospodarki</p>	0-10	<p>a) za każdą różnicę i odwołanie się do danych statystycznych – 1 pkt</p> <p>b) za stanowisko – 1 pkt; za uzasadnienie – 1 pkt</p> <p>c) za każdą poprawną zależność – 1 pkt</p>

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź ucznia	Punktacja	Kryteria zaliczenia
15.	<p>Temat 1: Proces globalizacji – szansa czy zagrożenie dla współczesnego świata. Przedstaw i uzasadnij swoje stanowisko. W odpowiedzi wykorzystaj zamieszczone wyżej informacje.</p> <p>Treść pracy.</p> <p>Zdający powinien:</p> <p>a) zająć i przedstawić swoje stanowisko;</p> <p>b) uzasadnić własne stanowisko;</p> <p>c) wyjaśnić, na czym polega zjawisko globalizacji;</p> <p>d) przedstawić szanse wynikające z procesu globalizacji, np. rozszerzenie demokracji na wszystkie państwa świata, powstanie pokojowego systemu światowego, powszechna dostępność do informacji, rozwój nauki, upowszechnienie kultury, rozwój kontaktów politycznych, gospodarczych, handlowych;</p> <p>e) przedstawić zagrożenia wynikające z procesu globalizacji, np. wskazać jako kwestie problematyczne: rozpad państw narodowych, kwestie obywatelstwa, migracje, konflikty międzyrasowe i międzyetniczne, powstanie i rozrastanie się globalnych dysproporcji, w wyniku czego znaczna część kapitału należy do niewielkiej liczby państw, stanowiących globalne centrum, a niewielka część kapitału do krajów peryferyjnych, zagraża ciągłości i autentyczności państw narodowych, ich niezależności, niszczy lokalną kulturę i tradycje;</p> <p>f) wykorzystać właściwie wybrane informacje a analizy źródeł zamieszczonych w arkuszu.</p> <p>Kompozycja: przemyślana, spójna i logiczna; struktura pracy: wstęp, rozwinięcie, zakończenie; zachowanie właściwych proporcji.</p> <p>Styl i język: praca jednolita stylistycznie, bezbłędna pod względem gramatycznym, leksykalnym, ortograficznym i interpunkcyjnym.</p> <p>Estetyka: czytelne pismo, zachowanie akapitów i marginesów, brak większych skreśleń.</p>	0-34	<p>Temat 1.</p> <p>Treść pracy:</p> <p>a) do 2 pkt</p> <p>b) do 4 pkt</p> <p>c) do 4 pkt</p> <p>d) do 7 pkt</p> <p>e) do 7 pkt</p> <p>f) do 4 pkt</p> <p>Kompozycja: do 2 pkt</p> <p>Styl i język: do 2 pkt</p> <p>Estetyka: do 2 pkt</p>

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź ucznia	Punktacja	Kryteria zaliczenia
	<p>Temat 2. Scharakteryzuj, odwołując się do wybranych przykładów, wpływ procesu globalizacji na zmiany w życiu Polaków po 1989 r. i dokonaj oceny tych zmian. W uzasadnieniu wykorzystaj zamieszczone wyżej informacje.</p> <p>Treść pracy.</p> <p>Zdający powinien:</p> <p>a) wyjaśnić, na czym polega zjawisko globalizacji;</p> <p>b) scharakteryzować wpływ procesu globalizacji na zmiany w życiu Polaków po 1989 r., wskazać pozytywne i negatywne skutki procesu globalizacji;</p> <p>c) odwołać się do wybranych przykładów;</p> <p>d) dokonać oceny zmian wynikających z procesu globalizacji</p> <p>e) wykorzystać właściwie wybrane informacje a analizy źródeł zamieszczonych w arkuszu.</p> <p>Kompozycja: przemyślana, spójna i logiczna; struktura pracy: wstęp, rozwinięcie, zakończenie; zachowanie właściwych proporcji.</p> <p>Styl i język: praca jednolita stylistycznie, bezbłędna pod względem gramatycznym, leksykalnym, ortograficznym i interpunkcyjnym.</p> <p>Estetyka: czytelne pismo, zachowanie akapitów i marginesów, brak większych skreśleń.</p>		<p>Temat 2.</p> <p>Treść pracy:</p> <p>a) do 4 pkt</p> <p>b) do 10 pkt</p> <p>c) do 6 pkt</p> <p>d) do 4 pkt</p> <p>e) do 4 pkt</p> <p>Kompozycja: do 2 pkt</p> <p>Styl i język: do 2 pkt</p> <p>Estetyka: do 2 pkt</p>